

"רַעַב לַמִּילִים"

פסח מיילין: לא בניתי חומה, הוצאת כרמל 2006, 123 עמ'

שירה שולחת את הקורא לחפש את הלשון: את פעולתה המובלעת או המפורשת, את שימושה כמדיום של תקשורת. שירה מקצינה את פעולת הלשון, ומנצלת בצורה מרבית את הפוטנציאל הסמנטי הטמון בחומרים הלשוניים שלה, ובראשם המילים. המילים בשיר משמנות ממשקל המשמעות הדחוסה בהן, הן קמות ונעשות, מזמנות את תכני התודעה ומעירות אותם מתרדמתם. תשומת הלב המיוחדת הניתנת ללשון בטקסט שירי מיוחסת בדרך-כלל לקורא, שנקרא לגלות בשיר נקודות שבר ורציפיות, פרדוקסים ואחדות. הקורא אמור להיות זה שמוזה את המלכודות בלשון ונופל לתוכן, הוא שאמור להעניק לחומרי הלשון שבשיר קיום ממש בעולם. אולי לכן עדיין בולטים ספרי שירים, שכותביהם מקבלים את תפקיד הגשמת השיר, כותבים המשסים את המילים זו בזו עד שהן הופכות מצליל לכלי, מסימן לחומר גלם.

לא בניתי חומה, ספר השירים החדש מאת פסח מיילין, מגולל את הפואטיקה של המילה כממשות. המילים אינן אומרות, הן מתממשות באופן קונקרטי, נראות בפעולתן ובעקיפין. המילה היא לא רק האמצעי לייצג את העולם, היא חלק מן העולם המיוצג בשירים, היא קיימת בעולם כעצם מעצמו, רודפת ומתרחשת בכותב כמו כל דבר מוחש אחר. בתחילת הספר, שיר שבו מרדף בין המשורר למילה שחלם עליה. הוא מספר כיצד המילה "לְבָשָׁה אֶת אוֹתוֹתֶיהָ", סירבה לניסיונותיו "לְהִשְׁאֵרָה בְּעִירָמָה". למעשה מומחו לנו כאן השימוש בלשון, שדומה אצל מיילין לשימוש בכלי, בסחורה, בהתקן: אנחנו תופסים את הלשון ככזו שתכליתה בשירותנו, והנה היא חמקמקה, עשויה להתנפץ ולגלות משמעויות שכלל לא חשדנו שיהיו לה.

במהלך התקדמותנו ברצף השירים, מאמירה מרכזיות של המילה בעולם המיוצג. "עכשיו אפשר למשש אותן/ עכשיו אפשר לנשק אותן/ עכשיו אפשר לזיין אותן/ הן כבר לא מתביישות". המילים הן מושא לדיאלוג, הן חלק מהתרחשות, פורצות בחלל ומתקיימות בזמן. תמת המרדף אחר המילים מושחזת וחוזרת. פעם הן "התעופפו/ כמו פרפרים", מבהירות למשורר "איננו רוצות להיות שביות/ אנחנו מבקשות להיות חופשיות/ אנחנו שיריך". הדובר בשירים פועל בעולם שהמילה פועלת בו, והמילה טמונה בחייו של הדובר, כפופה למציאות ומכפיפה את המציאות. ולא זו בלבד, המילים שומטות את הקרקע תחת כל מחויבות אליהן. המשורר נצרך להן בלא הפסקה, נלכד בתשוקה להשיגן: "הו מילה/ אני מתעשר ממך/ אני קונה ומוכר/ את מניוֹתֶיךָ/ ללא תוֹךְ". כשהן בהשג יד, הן תובעות את תפקידן בסדר היום של הכותב: "ובבקך שתלתי מילים באגרטל/ בחֶשֶׁךְ אינני אוהב לְשַׁתֵּל", ועם זאת כשאינן, הכותב טובע בריק:

"מחכה. / אני רעב למילים". מבני הלשון המופשטים משמשים למילין מרחבים מוגנים לחסות בצלם, להתגשם בהם. גם אלוהים קורא שירים, וכותב שירים, ושיר אחר הוא מניפסט שקורא "לכל נאמני המילה/ להתיצב מאחורי המתרסים/ להגנתה". בעולם שבו המשורר מעיד:

"אינני יודע מתי אכתוב/ את המילה האחרונה", ו"עדיין לא הגעתי לאותו/ שלב בְּסֵלֶם/ בו אוכל לומר לעצמי/ שזאת המְלָה הנכונה", מובלט העיוות שביחסים עם המילה: הכותב משתקף בתוכה

ומתקיים בעולם כדברים כתובים, אבל הדברים הכתובים אינם הדברים הנחווים, הם רק שיקוף שלהם ושל ההתנסות האנושית, שהכותב רודף לייצג. המשמעות לכתובה איננה נובעת, אם כך, ממילה אחת, אלא מיחסים שבין מילים לבין כותב. ואם ביחסים עסקינן, גם האהבה מתגלמת במילה. שירי האהבה בספר חרוטים על גבי לוחות מילים. השפתיים המנושקות הן השפתיים המדברות, הידיים המלטפות הן הידיים הכותבות, חומות של מרחק בין אוהבים הן חומות שמייצרות מילים, וכאן מכיר מילין במילה כאמצעי עזר לְדוּבֵר האוהב. כדי שתתממש אהבה, יש להילחם בדחף הטהור של חומת המילים, להתפכח מאשלית המילים וממשחקי הגישוש שלהן: "לא בניתי חומה/ כדי שהמילים לא יעופו מעל/ רק הנחתי אותן על ספסל/ לְיִבְשָׁן מעוד מְטֵר ועוד מְטֵר // וכל מה שנותר/ הצפנתי/ בחדרי גֹּפֶךְ/ כדי שארְאֶה שוב מחר".

כמאה שירים בלא בניתי חומה, ובכולם דמות אחת, המילה. היא כוח המשיכה אל השירים, וכוח הרתיעה מהתרופפות הקשר שבינן לבין התודעה שבה הן מתחוללות. מילין מציב אותן בויקה אל העולם הסובב, וחושף את הניגודים שבשימושן. יש למילים נוכחות ממשית בקרבו. אנחנו הקוראים נסייע ליצירה שלו שתהיה לה נוכחות ממשית בקרבנו ■

נוית בראל

ספר שיריה של נוית בראל, רושם יצא בהוצאת גוונים 2005

אילן בושם

בְּחַנוּיּוֹת לְסִפְרִים מְשֻׁמָּשִׁים
כָּל הַהִקְדָּשׁוֹת הָיוּ לְקִדְשׁוֹת
מְשֻׁמָּשׁוֹת; אֲנִי עוֹבֵר עֲלֵיהֶן
לְלֹא יַחַס אִישִׁי.

יּוֹם אֶחָד עֲבַרְתִּי וְהַחֲסֵרְתִּי פְעִימָה;
זֶהוּ זֶה, הֶלֶךְ;
חֲמֻשִׁים שָׁנָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם;
חֲמֻשִׁים שָׁנָה בְּאוֹתָהּ פְּנָה.
קָרְבִּיהָ שְׁפוּכִים הֶפּוּכִים (רָגַל גָּסָה
הַחֲיִים).
מְכַר סְדָקִית (לֹא הֶלֶךְ בְּגִדּוֹלוֹת)
מִשָּׁהוּ אֶצְלִי הֶלֶךְ.